Rättsfallssamlingen

TRIBUNALENS DOM (fjärde avdelningen i utökad sammansättning)

den 3 februari 2021 * [1]

”Institutionell rätt – Parlamentet – Mobbning – Beslut av parlamentets talman i vilka denne finner att det har förekommit mobbning av två ackrediterade parlamentsassistenter och ålägger en ledamot påföljden förlust av traktamente under tolv dagar – Artiklarna 11 och 166 i parlamentets arbetsordning – Internt överklagande – Beslut av parlamentets presidium om fastställelse av påföljden – Artikel 167 i parlamentets arbetsordning – Talan om ogiltigförklaring – Tidsfrist för väckande av talan – Upptagande till prövning – Rätten till försvar – Utomobligatoriskt skadeståndsansvar”

I mål T-17/19,

**Giulia Moi**, [personuppgift] (Italien), företrädd av advokaterna M. Pisano och P. Setzu,

sökande,

mot

**Europaparlamentet**, företrätt av T. Lazian, S. Seyr och M. Windisch, samtliga i egenskap av ombud,

svarande,

angående, i första hand, en talan enligt artikel 263 FEUF med yrkande om ogiltigförklaring av olika rättsakter som antagits inom ramen för ett förfarande för fastställande av att sökanden gjort sig skyldig till mobbning och åläggande av påföljder för detta, och, i andra hand, fastställande av att den disciplinåtgärd som vidtagits mot sökanden är oskälig och/eller oproportionerlig samt om att den ska ersättas av den åtgärd som föreskrivs i artikel 166 a i parlamentets arbetsordning, och vidare en talan med stöd av artikel 268 FEUF med yrkande om att parlamentet ska förpliktas att betala skadestånd till sökanden och att talmannen ska förpliktas att göra ett offentligt tillkännagivande härom vid ett plenarsammanträde,

meddelar

TRIBUNALEN (fjärde avdelningen i utökad sammansättning),

sammansatt av ordföranden S. Gervasoni samt domarna L. Madise, P. Nihoul (referent), R. Frendo och J. Martín y Pérez de Nanclares,

justitiesekreterare: förste handläggaren J. Palacio González,

* Rättegångsspråk: italienska.

efter den skriftliga delen av förfarandet och förhandlingen den 10 juli 2020,

följande

## Dom

## I. Bakgrund

1 Sökanden Giulia Moi var ledamot av Europaparlamentet mellan åren 2014 och 2019.

2 Den 22 november 2017 ingav två av hennes ackrediterade parlamentsassistenter en begäran om bistånd med stöd av artikel 24 i tjänsteföreskrifterna för tjänstemän i Europeiska unionen (nedan kallade tjänsteföreskrifterna) och åberopade svåra arbetsförhållanden.

3 Den 27 och den 28 november 2017 ingav de två ackrediterade parlamentsassistenterna en anmälan om mobbning till kommittén för förebyggande av mobbning på arbetsplatsen och som behandlar klagomål från ackrediterade parlamentsassistenter mot parlamentsledamöter (nedan kallad den rådgivande kommittén), som inrättats genom artikel 1.1 i de interna bestämmelserna om förebyggande av mobbning på arbetsplatsen och som behandlar klagomål från ackrediterade parlamentsassistenter mot parlamentsledamöter av den 14 april 2014, i deras lydelse av den 6 juli 2015 (nedan kallade bestämmelserna av den 14 april 2014 i deras lydelse av den 6 juli 2015).

4 Genom skrivelse av den 23 februari 2018 underrättade den rådgivande kommittén sökanden om innehållet i klagomålen från de två ackrediterade parlamentsassistenterna och uppmanade henne att yttra sig över deras påståenden.

5 Den 27 februari 2018 hördes de två ackrediterade parlamentsassistenterna av den rådgivande kommittén.

6 Den 9 mars 2018 inkom sökanden med sitt yttrande över de båda ackrediterade parlamentsassistenternas klagomål.

7 Den 20 mars 2018 hördes sökanden av den rådgivande kommittén.

8 Den 28 mars 2018 sände sökanden ytterligare handlingar till den rådgivande kommittén.

9 Genom skrivelse av den 22 maj 2018 tillställde ordföranden för den rådgivande kommittén parlamentets talman ett yttrande i vilket den konstaterade att det förelåg mobbning i den mening som avses i artikel 12a.3 i tjänsteföreskrifterna.

10 Genom skrivelse av den 3 juli 2018, som delgavs dagen därpå, underrättade parlamentets talman sökanden om slutsatserna i den rådgivande kommitténs yttrande beträffande förekomsten av mobbning och uppmanade henne att yttra sig över dessa slutsatser senast den 20 juli 2018.

11 Genom skrivelse av den 18 juli 2018, som inkom till parlamentet den 20 juli samma år, besvarade sökanden talmannens begäran och bestred att mobbning förekommit.

12 Efter att ha granskat den rådgivande kommitténs yttrande och sökandens yttrande, underrättade parlamentets talman, genom skrivelse av den 2 oktober 2018, sökanden om att ”[han delade] den uppfattning som den rådgivande kommittén uttryckt i sitt yttrande, i vilket det [hade] fastställts att den situation som de två sökandena hade åberopat [utgjorde] mobbning i den mening som avses i tjänsteföreskrifterna”. Under förfarandet vid tribunalen angav parlamentet att denna skrivelse skulle anses utgöra ”talmannens beslut om förekomsten av mobbning”. Denna handling kommer i fortsättningen att benämnas på detta sätt.

13 Samma dag skickade parlamentets talman en annan handling till sökanden, med rubriken ”Beslut av talmannen av den 2 oktober 2018”, i vilken han fastställde att sökandens beteende ”åsidos[atte] de principer och värderingar som [parlamentets] arbetsordning hänvisa[de] till, särskilt artikel 2 [FEU] och artiklarna 1 (respekt för människans värdighet) och 31 (rätt till hälsosamma, säkra och värdiga arbetsförhållanden) i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna”. I samma handling angav talmannen vidare att han ”som påföljd för [sökandens] uppträdande mot de båda ackrediterade parlamentsassistenterna, vilket ansetts utgöra mobbning, beslutat om indragning av [sökandens] dagtraktamente under tolv dagar”. Under förfarandet har parlamentet benämnt denna skrivelse ”talmannens beslut om påföljden”. Denna handling kommer i fortsättningen att benämnas på detta sätt.

14 De två handlingar som nämns i punkterna 12 och 13 ovan delgavs sökanden gemensamt.

15 Den 16 oktober 2018 inkom sökanden, i enlighet med artikel 167 i parlamentets arbetsordning, i tillämplig version, (nedan kallad arbetsordningen), med ett internt överklagande till parlamentets presidium av talmannens beslut om påföljder. I överklagandet bestred hon att hennes uppträdande gentemot de två ackrediterade parlamentsassistenterna kunde anses utgöra mobbning och i andra hand att hon skulle åläggas en lindrigare påföljd.

16 Genom beslut av den 12 november 2018, som meddelades i plenarsammanträde den 14 november samma år och delgavs samma dag, fastställde parlamentets presidium talmannens beslut om påföljden (nedan kallat beslutet av parlamentets presidium).

## II. Förfarandet och parternas yrkanden

17 Sökanden väckte förevarande talan genom ansökan av den 11 januari 2019.

18 På förslag av referenten beslutade tribunalen att inleda den muntliga delen av förfarandet och anmodade, som en åtgärd för processledning enligt artikel 89 i rättegångsreglerna, parlamentet att inkomma med vissa handlingar och ställde skriftliga frågor till parterna och uppmanade dem att besvara dessa skriftligen. Parterna efterkom dessa uppmaningar inom den fastställda fristen.

19 På förslag av fjärde avdelningen beslutade tribunalen, med tillämpning av artikel 28 i rättegångsreglerna, att hänskjuta målet till en avdelning i utökad sammansättning.

20 Parterna utvecklade sin talan och svarade på tribunalens muntliga frågor vid förhandlingen den 10 juli 2020.

21 Sökanden har yrkat att tribunalen ska

– i första hand, ogiltigförklara beslutet av parlamentets presidium, talmannens beslut om påföljd och ”varje tidigare, samtidig och efterföljande åtgärd”,

– i andra hand, ”fastställa att den vidtagna disciplinåtgärden är orimligt sträng [eller] oproportionerlig och följaktligen ersätta den med den åtgärd som föreskrivs i artikel 166[.3] a i arbetsordningen”,

– under alla omständigheter förplikta parlamentet att betala sökanden ersättning med ett belopp som tribunalen efter en skälighetsbedömning fastställer till 50 000 euro – eller det högre eller lägre belopp som tribunalen anser vara rimligt – och ålägga parlamentets talman att offentliggöra detta vid plenarsammanträde i parlamentet, och

– förplikta parlamentet att ersätta rättegångskostnaderna.

22 Sökanden har dessutom framställt olika yrkanden om åtgärder för processledning och bevisupptagning, samt begära att få inge bevis och inkomma med bevisuppgifter.

23 Parlamentet har yrkat att tribunalen ska

– avvisa yrkandet om ogiltigförklaring av talmannens beslut om påföljder,

– avvisa yrkandet om ogiltigförklaring av alla andra tidigare, samtida eller efterföljande åtgärder avseende påföljden,

– avvisa yrkandena om att tribunalen ska rikta förelägganden till parlamentet och träda i parlamentets ställe,

– avvisa begäran om framläggande av bevisning och bevisuppgift samt begäran om åtgärder för processledning och bevisupptagning,

– avvisa skadeståndsyrkandet,

– avvisa talan i vissa delar och i vart fall ogilla den i övrigt, och

– förplikta sökanden att ersätta rättegångskostnaderna.

## III. Rättslig bedömning

### A. Tillämplig lagstiftning

24 Det ska inledningsvis påpekas att de bestämmelser som är tillämpliga i förevarande fall är artiklarna 11, 166 och 167 i arbetsordningen samt bestämmelserna av den 14 april 2014, i deras lydelse av den 6 juli 2015.

25 Såsom parlamentet har medgett i sina svar på tribunalens frågor, har parlamentets talman i sitt beslut om disciplinåtgärder av misstag hänvisat till beslutet av parlamentets presidium av den 2 juli 2018 om arbetssätt för den rådgivande kommittén med ansvar för att utreda klagomål om mobbning som rör parlamentsledamöter och om förfaranden på området.

26 Enligt artikel 15.1 i sistnämnda beslut är det nämligen endast tillämpligt på ansökningar om bistånd som lämnats in efter den 1 september 2018. I förevarande fall ingav de båda ackrediterade parlamentsassistenterna, såsom framgår av punkt 2 ovan, de två ansökningarna om bistånd den 22 november 2017.

## B. Yrkandet om ogiltigförklaring

### *1. Huruvida yrkandet om ogiltigförklaring kan tas upp till sakprövning med hänsyn till artikel 76 i rättegångsreglerna*

27 Utan att uttryckligen framställa en invändning om rättegångshinder har parlamentet påpekat att sökanden, i strid med vad som krävs enligt artikel 76 i rättegångsreglerna, inte har strukturerat sitt yrkande om ogiltigförklaring kring klart identifierade grunder.

28 Tribunalen påpekar att det av artikel 21 första stycket i stadgan för Europeiska unionens domstol, vilken är tillämplig på förfaranden i tribunalen enligt artikel 53 första stycket i samma stadga, samt av artikel 76 d i rättegångsreglerna, framgår att en ansökan bland annat ska innehålla uppgifter om saken i målet samt en kortfattad framställning av de grunder som åberopas. Dessa uppgifter ska vara så klara och precisa att svaranden kan förbereda sitt försvar och att tribunalen kan pröva talan, i förekommande fall utan att ha tillgång till andra uppgifter. I syfte att säkerställa rättssäkerheten och en god rättskipning kan en talan endast tas upp till prövning om de väsentliga, faktiska och rättsliga, omständigheter som talan grundas på, åtminstone kort men på ett konsekvent och begripligt sätt, framgår av innehållet i själva ansökan (se dom av den 12 december 2018, SH//kommissionen, T-283/17, EU:T:2018:917, punkt 86 och där angiven rättspraxis).

29 I förevarande fall är det korrekt att ansökan inte grundar sig på att grunder som har anförts under olika rubriker har åberopats i tur och ordning.

30 Såsom sökanden emellertid har påpekat i repliken hindrar emellertid inte detta tillvägagångssätt tribunalen från att, till stöd för yrkandet om ogiltigförklaring, identifiera tre grunder, vilka parlamentet för övrigt har bestritt. Dessa grunder avser för det första åsidosättande av artikel 41.2 i stadgan om de grundläggande rättigheterna, av principen om iakttagande av rätten till försvar, av skyldigheten att vara opartisk och av ”rätten till deltagande och till ett kontradiktoriskt förfarande”, för det andra, bristfällig motivering och, för det tredje, maktmissbruk.

31 Ansökan uppfyller således kraven i artikel 76 d i rättegångsreglerna.

### *2. Föremålet för yrkandet om ogiltigförklaring*

32 Såsom framgår av beskrivningen av föremålet för ansökan och yrkandena har sökanden yrkat ogiltigförklaring av presidiets beslut.

33 På första sidan i ansökan har sökanden, i definitionen av föremålet för talan, dessutom yrkat ogiltigförklaring av talmannens beslut om påföljden.

34 Det ska dessutom påpekas att även om talmannens beslut om mobbning inte uttryckligen nämns i beskrivningen av föremålet för talan eller i yrkandena bland de rättsakter som det yrkas ogiltigförklaring av, framgår det av redogörelsen för grunderna att sökanden tydligt avsåg att bestrida detta beslut.

35 Detta har för övrigt inte bestritts av parlamentet.

36 Eftersom parlamentet har kunnat identifiera denna begäran och har kunnat bemöta den ska det således anses att yrkandet om ogiltigförklaring även avser beslutet av parlamentets talman om mobbning även om detta beslut formellt inte anges i den beskrivning som utgör föremålet för talan (se, för ett liknande resonemang, dom av den 2 mars 1967, Simet och Feram/Höga myndigheten, 25/65 och 26/65, EU:C:1967:4, s. 53).

37 Den omständigheten att yrkandet om ogiltigförklaring även avser talmannens beslut om mobbning bekräftas av det yrkande som sökanden har framställt i beskrivningen av föremålet för talan och i punkt 17 i ansökan om ogiltigförklaring av varje tidigare, samtida eller efterföljande åtgärder avseende disciplinåtgärden.

38 Det framgår inte av handlingarna i målet att sökanden genom sistnämnda yrkande avsåg andra beslut än talmannens beslut om mobbning.

39 Yrkandet om ogiltigförklaring ska följaktligen anses avse talmannens beslut om mobbning, talmannens beslut om påföljd och presidiets beslut (nedan kallade de angripna besluten).

### *3. Upptagande till sakprövning av yrkandet om ogiltigförklaring i den del det avser talmannens beslut om påföljd*

40 Parlamentet anser att yrkandet om ogiltigförklaring, i den del det riktar sig mot talmannens beslut om disciplinåtgärden, ska avvisas av två skäl, varav det ena åberopats i första hand och det andra i andra hand.

41 Parlamentet har i första hand gjort gällande att talmannens beslut om disciplinåtgärden har ersatts av beslutet av parlamentets presidium, vilket utgör institutionens slutliga ställningstagande och således det beslut mot vilket talan skulle riktas.

42 Det ska i detta hänseende påpekas att beslutet av parlamentets presidium antogs till följd av ett internt överklagande som sökanden ingett med stöd av artikel 167 i arbetsordningen mot talmannens beslut om disciplinåtgärden.

43 Enligt rättspraxis påverkar den omständigheten att det finns ett administrativt rättsmedel mot ett beslut, oavsett om detta rättsmedel är obligatoriskt eller fakultativt, inte den berördes rätt att när som helst väcka talan mot beslutet vid domstol (dom av den 21 februari 2018, LL/parlamentet, C-326/16 P, EU:C:2018:83, punkt 34).

44 Det kan således inte anses, bland annat med hänsyn till rätten till ett effektivt rättsmedel enligt artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, att den omständigheten att ett klagomålsförfarande enligt artikel 167 i arbetsordningen har inletts påverkar rätten att väcka talan vid domstol mot det angripna beslutet (se, analogt dom av den 21 februari 2018, LL/parlamentet, C-326/16 P, EU:C:2018:83, punkt 35)

45 Det ska vidare erinras om att enligt fast rättspraxis utgör ett administrativt klagomål och ett uttryckligt eller tyst avslag på detsamma en integrerad del av ett komplext förfarande. Under dessa omständigheter medför en talan vid domstol, även om den formellt är riktad mot avslaget på klagomålet, att unionsdomstolen ska pröva den rättsakt som går sökanden emot och som klagomålet avser (dom av den 21 februari 2018, LL/parlamentet, C-326/16 P, EU:C:2018:83, punkt 36, och dom av den 19 september 2018, Selimovic/parlamentet, T-61/17, ej publicerad, EU:T:2018:565, punkt 45).

46 Enligt fast rättspraxis kan en talan dessutom tas upp till sakprövning oavsett om den är riktad enbart mot det beslut mot vilket klagomålet har anförts, mot beslutet om avslag på klagomålet eller mot båda dessa beslut tillsammans, under förutsättning att klagomålet har anförts och talan väckts inom de frister som föreskrivs i dessa artiklar (se dom av den 21 februari 2018, LL/parlamentet, C-326/16 P, EU:C:2018:83, punkt 37 och där angiven rättspraxis).

47 Av det ovan anförda följer att antagandet av presidiets beslut inte hindrar sökanden från att föra talan mot talmannens beslut om disciplinåtgärden, även om sistnämnda beslut har överklagats med stöd av artikel 167 i arbetsordningen.

48 Parlamentet har i andra hand gjort gällande att talan, i den del den avser talmannens beslut om sanktionen, inte kan tas upp till sakprövning, eftersom den väcktes efter utgången av den tvåmånadersfrist som föreskrivs i artikel 263 sjätte stycket FEUF.

49 Det ska i detta hänseende erinras om att ett administrativt rättsmedel, oavsett om det är fakultativt eller inte, har till syfte att möjliggöra och främja en uppgörelse i godo av tvisten mellan den berörde och administrationen, i syfte att undvika en tvist (dom av den 21 februari 2018, LL/parlamentet, C-326/16 P, EU:C:2018:83, punkt 25, och dom av den 19 september 2018, Selimovic/parlamentet, T-61/17, ej publicerad, EU:T:2018:565, punkt 43).

50 I förevarande fall konstaterar tribunalen att förfarandet i artikel 167 i parlamentets arbetsordning utgör ett fakultativt administrativt rättsmedel. Detta rättsmedel skulle förlora sin ändamålsenliga verkan om den berörde parlamentsledamoten, efter att ha beslutat sig för att använda sig av denna möjlighet i syfte att uppnå en förlikning, skulle vara tvungen att – innan det administrativa förfarandet hade avslutats – väcka talan i domstol för att iaktta fristen för väckande av talan mot det beslut som är föremål för det administrativa förfarandet (dom av den 19 september 2018, Selimovic/parlamentet, C-61/17, ej publicerad, EU:C:2018:565, punkt 43).

51 Tribunalen påpekar för övrigt att det i artikel 167 i parlamentets arbetsordning föreskrivs att om presidiet inte fattar något beslut i fråga om det interna överklagandet inom den föreskrivna fyraveckorsfristen ska påföljden anses vara ogiltig. I ett sådant fall krävs det således inte någon talan i domstol (dom av den 19 september 2018, Selimovic/parlamentet, T-61/17, ej publicerad, EU:T:2018:565, punkt 44)

52 Tribunalen finner följaktligen att sökanden kunde, såsom hon har gjort, angripa talmannens beslut om disciplinåtgärd senast den dag då fristen för att väcka talan räknat från delgivningen av presidiets beslut löpte ut (se, för ett liknande resonemang, dom av den 19 september 2018, Selimovic/parlamentet, T-61/17, ej publicerad, EU:T:2018:565, punkt 48, se även, för ett liknande resonemang och analogt, dom av den 21 februari 2018, LL/parlamentet, C-326/16 P, EU:C:2018:83, punkt 41).

53 I förevarande fall antogs presidiets beslut den 12 november 2018 och delgavs sökanden den 14 november samma år. Talan om ogiltigförklaring lämnades in den 11 januari 2019.

54 Härav följer att talan, i den del den avser talmannens beslut om påföljden, inte kan anses ha väckts för sent.

### *4. Upptagande till sakprövning av yrkandet om ogiltigförklaring i den del det avser talmannens beslut om förekomsten av mobbning*

55 Parlamentet anser dessutom att talan om ogiltigförklaring, i den del den avser talmannens beslut om förekomsten av mobbning, har väckts efter utgången av de frister som föreskrivs i artikel 263 sjätte stycket FEUF.

56 Såsom parlamentet har påpekat antogs talmannens beslut om förekomsten av mobbning den 2 oktober 2018 medan förevarande talan väcktes den 11 januari 2019, det vill säga mer än två månader efter delgivningen av detta beslut.

57 Parlamentet har vid förhandlingen anfört att förfarandet avseende mobbning som parlamentsledamöter anklagas för har organiserats på ett sådant sätt att hänsyn tas dels till ledamöternas särskilda situation, dels till den önskan som parlamentets presidium har uttryckt att parlamentet endast deltar i klagomål avseende disciplinåtgärder och inte i den del som avser fastställandet av förekomsten av mobbning.

58 Det är av dessa skäl som ett förfarande i två delar har inrättats, eftersom var och en av dessa parter omfattas av ett särskilt system vad gäller rättsmedel, eftersom den organisation som parlamentet har inrättat, i motsats till talmannens beslut om förekomsten av mobbning, gör det möjligt för den berörda personen att inkomma med ett internt överklagande vid parlamentets presidium mot talmannens beslut om disciplinåtgärd.

59 Enligt parlamentet baserar sig denna organisation dels på artiklarna 166 och 167 i arbetsordningen, dels på artikel 12 i bestämmelserna av den 14 april 2014, i deras lydelse av den 6 juli 2015.

60 I artikel 166.1 första stycket i arbetsordningen, med rubriken ”Påföljder” föreskrivs följande:

”Vid grova fall av störande uppträdande eller försök att störa parlamentets överläggningar som står i strid med de principer som fastställs i artikel 11 ska talmannen fatta ett motiverat beslut om lämpliga påföljder. ”

61 I artikel 167 i arbetsordningen, med rubriken ”Internt förfarande för överklaganden”, föreskrivs följande:

”Senast två veckor efter att ha underrättats om den av talmannen beslutade påföljden kan den berörda ledamoten lämna in ett internt överklagande till presidiet med stöd av artikel 166.1 - 4, vilket får till följd att påföljden till vidare inte ska tillämpas. Presidiet kan – senast fyra veckor efter att överklagandet inkommit eller, om det inte sammanträder under den perioden, vid sitt efterföljande sammanträde – upphäva, fastställa eller ändra påföljden, utan att detta påverkar ledamotens externa överklaganderättigheter. Om presidiet inte fattar beslut inom angiven tid ska påföljden anses vara ogiltig.”

62 Artikel 12 i bestämmelserna av den 14 april 2014, i deras lydelse av den 6 juli 2015, har följande lydelse:

”1. På grundval av [den rådgivande kommitténs] yttrande ska talmannen fatta ett motiverat beslut i frågan huruvida det föreligger mobbning eller ej. Talmannen ska skriftligen meddela kommittén vilka åtgärder han avser att vidta. Talmannen ska informera de berörda parterna om detta. Innan talmannen fattar beslut om att det föreligger mobbning ska han höra den berörda ledamoten.

…

3. I tillämpliga fall ska parlamentets talman vidta sanktionsåtgärder mot den berörda ledamoten i enlighet med artiklarna 11 och 166 i arbetsordningen. Utfrågning av ledamoten enligt punkt 1 ska anses utgöra en utfrågning i den mening som avses i artikel 166.1 i arbetsordningen.”

63 I motsats till vad parlamentet har gjort gällande följer det inte av dessa bestämmelser när det gäller ledamöter av denna institution, att förfaranden avseende mobbning nödvändigtvis ska leda till olika beslut vad gäller fastställandet av förekomsten av mobbing och disciplinåtgärder, och att dessa beslut ska omfattas av olika regelverk för överklaganden.

64 I artikel 166 i arbetsordningen och artikel 12 i bestämmelserna av den 14 april 2014, i deras lydelse av den 6 juli 2015, föreskrivs nämligen endast att ett motiverat beslut ska fattas vid klandervärt beteende och att en sanktionsåtgärd kan vidtas, utan att det är uteslutet att dessa omständigheter, som a priori inte kan skiljas från varandra, behandlas i ett och samma beslut.

65 På samma sätt begränsar sig artikel 167 i arbetsordningen till att ange från vilken tidpunkt fristen för att anföra klagomål börjar löpa genom att ange att denna frist börjar löpa från den dag då disciplinåtgärden vidtogs, utan att det kan uteslutas att det beslut som innehåller påföljden även kan styrka att det föreligger mobbning.

66 Den åtskillnad som parlamentet har gjort mellan beslutet om disciplinåtgärd och beslutet om förekomst av mobbning, förutsatt att denna åtskillnad kan grundas på bestämmelserna i punkterna 60–62 ovan, leder dessutom till en asymmetrisk behandling av dessa beslut vad gäller möjligheterna att överklaga, trots att de är oupplösligt förbundna med varandra.

67 Det ska i detta hänseende erinras om att, såsom parlamentets presidium påpekade i punkt 4 i sitt beslut, överklagandena ska vara ”effektiva”.

68 Detta krav föreskrivs i artikel 47 i stadgan om de grundläggande rättigheterna, enligt vilken var och en vars unionsrättsligt garanterade fri- och rättigheter har kränkts har rätt till ett sådant rättsmedel.

69 Såsom parlamentet har påpekat har unionsdomstolen, när parlamentsledamoten inte har överklagat talmannens beslut om påföljden internt med väckt talan direkt vid domstol mot detta beslut möjlighet att i ett och samma förfarande analysera förhållandet mellan påföljden, de faktiska omständigheterna och förfarandet.

70 Med hänsyn till skyldigheten att säkerställa att talan är effektiv finns det inget skäl som motiverar att domstolens prövning av talmannens beslut om påföljden skulle skilja sig åt när en parlamentsledamot lämnar in ett internt överklagande mot detta beslut innan talan väcks vid domstol.

71 För att en talan ska vara effektiv krävs det nämligen, såsom är fallet när det inte har ingetts något internt överklagande mot talmannens beslut om påföljden, att unionsdomstolens prövning kan avse både beslutet om beteendet och beslutet om påföljden, eftersom en påföljd endast är lagenlig om, för det första, det agerande som har konstaterats grundar sig på tillräcklig bevisning, för det andra, att det har gjorts en lämplig rättslig kvalificering av beteendet och, för det tredje, påföljden är proportionerlig i förhållande till nämnda beteende, vilket har lett fram till beslut som har fattats enligt ett korrekt förfarande.

72 Parlamentets talman har för övrigt medgett att det finns ett oskiljaktigt samband mellan fastställandet av förekomsten av mobbningen, disciplinåtgärden och förfarandets förlopp. Talmannen påpekade för det första, i punkt 7 i sitt beslut om disciplinåtgärd, att ”slutsatserna och skälen till beslutet om fastställande av mobbning [låg] till grund för detta beslut om påförande av en disciplinåtgärd”. För det andra angav talmannen, i punkt 11 i samma beslut, i vilken förhållandet mellan de olika omständigheterna i den konkreta situationen beskrivs, att det ”[med] hänsyn till allvaret i [sökandens] uppförande, som [hon] visat på ett varaktigt, upprepat och systematiskt sätt och som [gjorde] att det var uppenbart att de värderingar och principer som fastställs i artikel 11.3 i [arbetsordningen] inte respekterats”, att … ”den ålagda påföljden [var] proportionerlig i förhållande till åsidosättandet av reglerna”.

73 I förevarande fall är det förståeligt att sökanden, som vill försvara sig, har utnyttjat möjligheten enligt arbetsordningen att internt överklaga talmannens beslut om påföljden.

74 Denna omständighet kan emellertid inte, med hänsyn till att det är nödvändigt att säkerställa en effektiv möjlighet att väcka talan vid unionsdomstolen, leda till att sökanden fråntas en domstolsprövning, i vilken samtliga aspekter av den omtvistade situationen prövas, med beaktande av de oskiljaktiga banden mellan dem.

75 Om sökanden direkt hade väckt talan mot talmannens beslut om förekomsten av mobbning vid unionsdomstolen, borde parlamentets presidium för övrigt ha gjort ett val mellan två alternativ, varav inget hade varit tillfredsställande i fråga om administrativa och rättsliga konsekvenser. I det första alternativet hade presidiet kunnat uttala sig om påföljden utan att invänta domstolens avgörande, i vilket fall sökanden hade kunnat väcka talan även mot detta beslut, vilket förmodligen skulle ha lett till att domstolen förenade de två målen och således att skjuta upp prövningen av huruvida mobbningen var lagenlig. Presidiet hade i det andra fallet kunnat invänta domstolens avgörande, i vilket fall det skulle ha riskerat sig att inte kunna utöva sin befogenhet att ompröva påföljden, eftersom det följer av artikel 167 i arbetsordningen att om presidiet inte har fattat något beslut inom fyra veckor efter det att överklagandet har ingetts, ska den ifrågasatta sanktionsåtgärd som antagits av parlamentets talman anses vara ogiltig, och det framgår inte av bestämmelserna i arbetsordningen att presidiet har möjlighet att vilandeförklara förfarandet vid presidiet i avvaktan på utgången av ett domstolsförfarande.

76 Under sådana omständigheter kräver rätten till ett effektivt rättsmedel och principen om god rättskipning att talan samtidigt, i förevarande fall, väcks vid domstolen avseende lagenligheten av de beslut som utgör en och samma tvist, det vill säga, i förevarande fall, det beslut i vilket det konstateras att mobbning förekommit och det beslut i vilket det fastställs vilken påföljd som följer av denna mobbning.

77 Eftersom talmannens beslut om förekomsten av mobbning är oskiljaktigt förbundet med beslutet om disciplinåtgärden, ska fristen för att väcka talan om ogiltigförklaring av det första beslutet anses ha börjat löpa, liksom för det andra, först från och med delgivningen av det beslut som parlamentets presidium fattat till följd av det interna överklagandet med stöd av artikel 167 i arbetsordningen (se punkt 52 ovan).

78 Yrkandet om ogiltigförklaring av talmannens beslut om förekomsten av mobbning kan följaktligen inte anses ha framställts för sent och kan således tas upp till sakprövning.

### *5. Prövning i sak*

79 Genom den första grunden har sökanden gjort gällande att hon under det förfarande som ledde till dels att hennes agerande kvalificerades som mobbning, dels påförandet av en påföljd, varken fick tillgång till handlingarna i utredningsakten, till de klagomål som de två ackrediterade parlamentsassistenterna hade gett in eller till de förklaringar som dessa hade lämnat till den rådgivande kommittén, trots att hon hade begärt detta.

80 Parlamentet har bestritt detta argument.

#### *a) Huruvida grunden kan tas upp till sakprövning*

81 Tribunalen har ställt en skriftlig fråga till parterna för att få klarhet i huruvida regeln om ”överensstämmelse” mellan klagomålet och ansökan var tillämplig i förevarande mål och vilken betydelse detta i så fall har, eftersom nämnda regel kräver, vid äventyr av avvisning, att en grund eller en invändning som anförs vid unionsdomstolen redan åberopats under det administrativa förfarandet eller har ett nära samband med en kritik som framförts inom ramen för samma förfarande.

82 Parlamentet svarade att om denna regel skulle tillämpas i förevarande fall, skulle grunden avseende åsidosättande av rätten till försvar inte kunna tas upp till sakprövning, eftersom den inte hade åberopats av sökanden inom ramen för hennes interna överklagande till parlamentets presidium.

83 Sökanden har bestritt parlamentets ståndpunkt.

84 Tribunalen erinrar om att talan grundar sig på artikel 263 FEUF och inte på artikel 270 FEUF.

85 Regeln om överensstämmelse gäller emellertid tvister som anhängiggörs med stöd av sistnämnda bestämmelse och det obligatoriska föregående klagomål som införts genom tjänsteföreskrifterna. Varken domstolen eller tribunalen har i detta skede utvidgat regeln till att även omfatta en talan som har väckts med stöd av artikel 263 FEUF och som föregåtts av ett administrativt förfarande.

86 I den mån det är nödvändigt ska det erinras om att regeln om överensstämmelse inom ramen för artikel 270 FEUF tar hänsyn till det specifika sammanhang som regleras av den bestämmelsen. Enligt den är Europeiska unionens domstol behörig att avgöra alla tvister mellan unionen och dess anställda inom de gränser och på de villkor som fastställs i tjänsteföreskrifterna och anställningsvillkoren för övriga anställda. Möjligheten att väcka talan vid Europeiska unionens domstol är alltså uttryckligen beroende av dels att ett föregående klagomål ges in, dels att tillsättningsmyndigheten fattar ett uttryckligt eller tyst avslagsbeslut.

87 Det ska dessutom understrykas att det varken i arbetsordningen eller i någon annan rättsakt som är tillämplig i förevarande fall uppställs som villkor för att en talan som väcks vid unionsdomstolen av en parlamentsledamot ska kunna tas upp till sakprövning att ett föregående klagomål har getts in till parlamentet. I avsaknad av en sådan text ska sökanden, med hänsyn till rätten till ett effektivt rättsmedel enligt artikel 47 i stadgan om de grundläggande rättigheterna, ges möjlighet att åberopa varje grund vid unionsdomstolen, även om han eller hon inte gjort det inför parlamentets presidium.

88 I förevarande fall är det än mindre motiverat att tillämpa regeln om överensstämmelse, med hänsyn till att det interna förfarande för överklagande som föreskrivs i artikel 167 i arbetsordningen, såsom det beskrivits av parlamentet, endast kan avse disciplinåtgärden. Under dessa omständigheter kan en uppgörelse i godo inte leda till ett ifrågasättande av konstaterandet av mobbning, vilket endast kan bestridas vid domstol och således inte omfattar hela tvisten mellan den berörda ledamoten och parlamentet.

89 Den omständigheten att sökanden inte tidigare har framfört argumentet om rätten till försvar saknar under alla omständigheter betydelse för prövningen av det interna överklagandet, eftersom parlamentets presidium, såsom det angav i punkterna 4 och 5 i sitt beslut, när det antog sin ståndpunkt kontrollerade att det förfarande som följts inte var behäftat med något uppenbart fel som kunde äventyra lagenligheten av beslutet att ålägga en påföljd (se, för ett liknande resonemang, dom av den 21 november 2000, Carrasco Benítez/kommissionen, T-214/99, EU:T:2000:272, punkterna 37 och 38).

90 Av ovan angivna skäl finner tribunalen att regeln om överensstämmelse inte är tillämplig på en sådan tvist som den som i vilken sökanden väckt talan vid tribunalen. Den första grunden kan följaktligen inte avvisas på grund av att åsidosättandet av principen om iakttagande av rätten till försvar inte har åberopats vid parlamentets presidium inom ramen för det interna överklagande som väcktes med stöd av artikel 167 i arbetsordningen.

### *b) Huruvida det finns fog för grunden*

91 Vad gäller frågan huruvida det finns fog för denna grund erinrar tribunalen om att artikel 41.2 i stadgan om de grundläggande rättigheterna föreskriver att rätten till god förvaltning bland annat omfattar rätten för var och en att bli hörd innan en enskild åtgärd som skulle beröra honom eller henne negativt vidtas mot honom eller henne, att var och en ska ha tillgång till de akter som berör honom eller henne, med förbehåll för berättigade intressen vad avser sekretess, tystnadsplikt och affärshemligheter, samt att förvaltningen är skyldig att motivera sina beslut.

92 I sin dom av den 4 april 2019, OZ/EIB (C-558/17 P, EU:C:2019:289, punkt 53), erinrade domstolen om att rätten att yttra sig enligt denna bestämmelse garanterar en möjlighet för samtliga berörda att på ett meningsfullt och effektivt sätt framföra sin ståndpunkt under det administrativa förfarandet och innan ett beslut fattas som kan påverka hans eller hennes intressen på ett ogynnsamt sätt.

93 Med tillämpning av artikel 41.2 i stadgan om de grundläggande rättigheterna fann domstolen, i ett fall där en mobbad person hade väckt talan om ogiltigförklaring av beslutet att avslå dennes klagomål, att utredningskommittén, innan den överlämnade sina rekommendationer till institutionens ordförande och under alla omständigheter innan denne antog ett beslut som påverkade sökanden negativt, var skyldig att respektera sökandens rätt att yttra sig i egenskap av den som framfört klagomål (se, för ett liknande resonemang, dom av den 4 april 2019, OZ/EIB, C-558/17 P, EU:C:2019:289, punkt 56).

94 Domstolen fann vidare att sökanden – i egenskap av den som framfört klagomål – för att kunna framföra sina synpunkter på ett meningsfullt sätt hade rätt att ta del av åtminstone en sammanfattning av den påstådda mobbarens uttalanden och av uttalandena av de olika vittnen som hade hörts, i den mån som utredningskommittén hade använt dessa uttalanden i sin rapport för att lämna rekommendationer till institutionens ordförande, på grundval av vilka den senare grundade det omtvistade beslutet. Denna sammanfattning borde därvid ha lämnats ut, om än med beaktande av eventuella berättigade intressen i fråga om sekretess (se, för ett liknande resonemang, dom av den 4 april 2019, OZ/EIB, C-558/17 P, EU:C:2019:289, punkt 57).

95 Denna ståndpunkt bekräftades i domen av den 25 juni 2020, HF/parlamentet (C-570/18 P, EU:C:2020:490, punkterna 57–62), i vilken domstolen, med tillämpning av samma bestämmelse, slog fast, i ett annat förfarande som ledde till avslag på ett klagomål om mobbning, att den mobbade personen, i egenskap av den som framfört klagomål, hade rätt att få ta del av åtminstone en sammanfattning av den rådgivande kommitténs yttrande och protokollen från vittnesförhören, eftersom den myndighet som hade att avgöra frågan om mobbning hade grundat sig på dessa handlingar.

96 I punkt 66 i domen av den 25 juni 2020, HF/parlamentet (C-570/18 P, EU:C:2020:490), preciserade domstolen att för att garantera att vittnesmålen förblir konfidentiella och garantera de syften som de skyddar kan, samtidigt som det säkerställs att klaganden bereds tillfälle att yttra sig innan ett beslut som går denne emot antas, vissa metoder användas, såsom anonymisering, eller till och med röjande av innehållet i vittnesmålen i form av en sammanfattning, alternativt maskering av vissa delar av innehållet i vittnesmålen.

97 I domen av den 4 april 2019, OZ/EIB (C-558/17 P, EU:C:2019:289, punkt 53), och domen av den 25 juni 2020, HF/parlamentet (C-570/18 P, EU:C:2020:490), var den person som åberopade rätten att yttra sig såsom nämnts i punkterna 93 och 95 ovan en person som framfört klagomål om att ha utsatts för mobbning.

98 En sådan situation skiljer sig från den i förevarande mål, där argumentet om otillräcklig tillgång till handlingarna i ärendet inte har framförts av den som framfört klagomål, utan av den person som anklagas för trakasserier och som till följd av detta har blivit föremål för disciplinära åtgärder.

99 I detta fall är det den allmänna principen om iakttagande av rätten till försvar, vilken även har åberopats av sökanden inom ramen för den första grunden, som är tillämplig fullt ut.

100 Enligt rättspraxis gäller denna allmänna princip i alla förfaranden som inleds mot en person och som kan leda till en rättsakt som går denna person emot (se, för ett liknande resonemang, dom av den 16 maj 2012, Skareby/kommissionen, F-42/10, EU:F:2012:64, punkt 46 och där angiven rättspraxis). Detta gäller i synnerhet när förfarandet kan leda till en påföljd (dom av den 14 september 2010, Akzo Nobel Chemicals och Akcros Chemicals/kommissionen m.fl., C-550/07 P, EU:C:2010:512, punkt 92). Denna grundläggande princip i unionsrätten ska säkerställas även om det aktuella förfarandet inte är närmare reglerat (dom av den 10 juli 1986, Belgien/kommissionen, 234/84, EU:C:1986:302, punkt 27, dom av den 9 november 2006, kommissionen/De Bry, C-344/05 P, EU:C:2006:710, punkt 37, och dom av den 27 oktober 2016, ECB/Cerafogli, T-787/14 P, EU:T:2016:633, punkt 72).

101 Rätten till försvar inbegriper enligt fast rättspraxis en rätt att yttra sig och rätt att få tillgång till akten. Dessa rättigheter ingår bland de grundläggande rättigheterna som utgör en integrerad del av unionens rättsordning och har stadfästs i stadgan om de grundläggande rättigheterna (se dom av den 10 september 2013, G. och R., C-383/13 PPU, EU:C:2013:533, punkt 32 och där angiven rättspraxis).

102 Denna princip är tillämplig i förevarande fall, eftersom det förfarande som inletts mot sökanden kan leda till, och har lett till, en disciplinåtgärd mot en parlamentsledamot för mobbning.

103 I ett förfarande som syftar till att fastställa förekomsten av mobbning innebär den allmänna principen om iakttagande av rätten till försvar att den berörda personen, med iakttagande av eventuella sekretesskrav, före antagandet av det beslut som går denne emot ska få del av alla handlingar i ärendet, till hans eller hennes nackdel, som rör mobbningen och att han eller hon ska höras om dessa.

104 Att samtliga handlingar i ärendet ska lämnas ut föreskrivs för övrigt uttryckligen i artikel 3.1 i bilaga IX till tjänsteföreskrifterna för de personer som omfattas av tjänsteföreskrifterna och som är föremål för en disciplinär utredning till följd av en utredning av Europeiska byrån för bedrägeribekämpning (Olaf).

105 I förevarande fall framgår det av handlingarna i målet och av vad som framkommit vid förhandlingen att sökanden, under det förfarande som ledde till fastställandet av att det förelåg mobbning och påförandet av påföljden, visserligen underrättades om innehållet i klagomålen från de två ackrediterade parlamentsassistenterna genom en skrivelse av den 23 februari 2018, men att hon inte fick tillgång till vare sig de förklaringar som dessa lämnade till den rådgivande kommittén den 27 februari 2018 eller till handlingarna i målet, i synnerhet e-postmeddelanden och sms-meddelanden, trots att dessa olika upplysningar beaktades för att dra slutsatsen att mobbning förelåg och för att påföra sökanden en disciplinåtgärd.

106 Vid förhandlingen hävdade parlamentet att det hade iakttagit principen om iakttagande av rätten till försvar, men att det inte var skyldigt att ge sökanden tillgång till samtliga handlingar i ärendet. Det har under alla omständigheter gjort gällande att sökanden inte vid något tillfälle begärt att få tillgång till handlingarna i ärendet. Vidare har det visat sig svårt att lämna ut de e-postmeddelanden och sms-meddelanden som den rådgivande kommittén och därefter parlamentets talman grundat sig på för att anta sitt yttrande och beslut, på grund av handlingarnas konfidentiella karaktär. Slutligen var det inte nödvändigt att lämna ut dessa uppgifter, eftersom de hade sänts till sökanden eller härrörde från henne och hon därför kände till deras innehåll.

107 Vad gäller det första argumentet erinrar tribunalen om att tillgång till handlingarna, i motsats till vad parlamentet har hävdat, i ett mobbningsärende inte kan villkoras med att den berörda personen har begärt att få ta del av handlingarna. Det ankommer nämligen på den behöriga myndighet som genomför det förfarande som inletts mot denna person att iaktta alla de skyddsregler som krävs, i synnerhet de som avser rätten till försvar, utan att invänta att den anmodas att göra detta.

108 Vad gäller det andra argumentet kan det konstateras att parlamentet i sin argumentation i allmänna ordalag har angett att det är nödvändigt att skydda dem som framför klagomål för att förklara att tillgången till de berörda handlingarna hade begränsats i det aktuella förfarandet, dock utan att ange vilka uppgifter som på grund av deras särdrag krävde någon form av sekretess eller de skäl som skulle ha motiverat detta.

109 Det ska under alla omständigheter erinras om att sekretess kan säkerställas genom användning av olika tekniker, såsom anonymisering, utlämnande av innehållet i handlingarna i akten i form av en sammanfattning eller maskering av vissa delar av innehållet (dom av den 25 juni 2020, HF/parlamentet, C-570/18 P, EU:C:2020:490, punkt 66).

110 Vad gäller det tredje argumentet, vilket för övrigt är oförenligt med det andra, ska det påpekas att den tilltalade, för att kunna försvara sig, måste ha möjlighet att få exakt kännedom om de handlingar i akten som legat till grund för anklagelserna mot honom eller henne i de beslut som berör denne.

111 Parlamentet hävdade vid förhandlingen att det var parlamentets sak att identifiera vilka uppgifter som skulle lämnas ut till den person som anklagats för mobbning och inte på den personen att begära ut de handlingar som dessa uppgifter grundar sig på om hon ansåg det nödvändigt.

112 Detta argument kan inte godtas. I ett mobbningsärende ankommer det på behöriga instanser att, med iakttagande av eventuella sekretesskrav, delge den berörde inte bara de uppgifter som ligger till grund för anklagelserna om mobbning, utan även de handlingar som åberopas till stöd för dessa påståenden, såsom de som i förekommande fall gör det möjligt att vederlägga dem, eftersom den berörde måste ha möjlighet att själv avgöra hur denne ska förbereda och motivera sitt försvar.

113 De argument som parlamentet har anfört mot tillämpningen i förevarande fall av principen om iakttagande av rätten till försvar kan således inte godtas.

114 Tribunalen konstaterar följaktligen att den allmänna principen om iakttagande av rätten till försvar har åsidosatts i förevarande fall.

### *c) Huruvida principen om iakttagande av rätten till försvar har åsidosatts*

115 Enligt rättspraxis kan ett åsidosättande av rätten till försvar leda till ogiltigförklaring av ett beslut som antagits efter ett förfarande endast om förfarandet utan denna oegentlighet hade kunnat leda till ett annat resultat (dom av den 4 april 2019, OZ/EIB, C-558/17 P, EU:C:2019:289, punkt 76).

116 Enligt domstolen är det kravet uppfyllt när en sökande inte hade tillgång till handlingar som denne fått tillgång till enligt rätten till försvar och därmed inte på ett ändamålsenligt sätt kunnat yttra sig (se, för ett liknande resonemang, dom av den 4 april 2019, OZ/EIB, C-558/17 P, EU:C:2019:289, punkterna 77 och 78, och dom av den 25 juni 2020, HF/parlamentet, C-570/18 P, EU:C:2020:490,

punkt 73). Denne har då nämligen berövats sin chans, även om den var liten, att försvara sig bättre (se, för ett liknande resonemang, dom av den 16 januari 2019, kommissionen/United Parcel Service, C-265/17 P, EU:C:2019:23, punkt 56).

117 I ett sådant fall påverkar underlåtenheten att lämna ut de handlingar i akten som administrationen har grundat sig på oundvikligen, med hänsyn till skyddet av rätten till försvar, lagenligheten av de rättsakter som antagits efter ett förfarande som kan påverka sökanden negativt (se, för ett liknande resonemang, dom av den 4 april 2019, OZ/EIB, C-558/17 P, EU:C:2019:289, punkt 78, och dom av den 25 juni 2020, HF/parlamentet, C-570/18 P, EU:C:2020:490, punkt 73).

118 I förevarande fall framgår det av handlingarna i målet och av vad som framkom vid förhandlingen att sökanden, under det förfarande som avsåg henne, varken fick tillgång till de förklaringar som de två ackrediterade parlamentsassistenterna lämnade den 27 februari 2018 till den rådgivande kommittén eller till hela akten, i synnerhet till det fullständiga innehållet i de e-postmeddelanden eller sms-meddelanden som anklagelserna grundade sig på, trots att dessa uppgifter beaktades vid konstaterandet av mobbningen och påförandet av disciplinåtgärden.

119 Tribunalen erinrar om att definitionen av mobbning i den mening som avses i artikel 12a.3 i tjänsteföreskrifterna, vilken sammanfaller med definitionen i artikel 3.1 i bestämmelserna av den 14 april 2014, i dess lydelse av den 6 juli 2015, innebär en kontextuell kvalificering av tjänstemännens och de andra anställdas handlingar och beteenden, vilken inte alltid är enkel att göra (se, för ett liknande resonemang, dom av den 13 juli 2018, SQ/EIB, T-377/17, EU:T:2018:478, punkt 99, och dom av den 13 juli 2018, Curto/parlamentet, T-275/17, EU:T:2018:479, punkt 75).

120 Under dessa omständigheter finner tribunalen, med stöd av den rättspraxis som erinrats om i punkterna 115–117 ovan, att sökanden, eftersom hon inte fick tillgång till hela innehållet i akten, i förevarande fall berövades en möjlighet att försvara sig bättre och att denna oegentlighet oundvikligen påverkade innehållet i de beslut som fattades om att mobbning ansågs ha förekommit och om disciplinåtgärden.

121 Det ska således fastställas i vilken mån åsidosättandet av principen om iakttagande av rätten till försvar har påverkat lagenligheten av de olika angripna besluten.

*1) Talmannens beslut angående mobbningssituationen*

122 Talmannens beslut angående mobbningen är det första beslut som antogs efter det förfarande där principen om iakttagande av rätten till försvar åsidosattes, såsom konstaterats ovan.

123 Eftersom beslutet antogs utan att talmannen hade tillgång till de uppgifter och argument som sökanden hade kunnat lägga fram om hon, i enlighet med denna princip, hade kunnat ta del av de handlingar i ärendet som talmannen avsåg att grunda sitt beslut på, ska beslutet ogiltigförklaras.

*2) Talmannens beslut om påföljden*

124 Det är uppenbart att lagenligheten av talmannens beslut avseende påföljden även påverkas av det ovan konstaterade åsidosättandet av principen om iakttagande av rätten till försvar. Grunden för beslutet är nämligen de påstådda faktiska omständigheter som utgjorde mobbningen. Konstaterandet av dessa påverkas i sig av att principen om iakttagande av rätten till försvar åsidosatts.

125 Talmannens beslut avseende påföljden ska följaktligen ogiltigförklaras på grund av att principen om iakttagande av rätten till försvar har åsidosatts.

*3) Beslutet av parlamentets presidium*

126 Parlamentet anser att presidiets beslut endast avser disciplinåtgärder och därför inte kan påverkas av att principen om iakttagande av rätten till försvar, vilken endast avser talmannens beslut om mobbning, har åsidosatts.

127 Det ska understrykas att presidiets beslut bekräftar talmannens beslut om disciplinåtgärder och att även det grundar sig på den påstådda mobbningen, vars konstaterande påverkas av att av principen om iakttagande av rätten till försvar åsidosatts. Den rättsstridighet som detta konstaterande är behäftat med medför således med nödvändighet att presidiets beslut är rättsstridigt.

128 I sitt beslut begränsade parlamentets presidium visserligen den uppgift det hade i samband med ett klagomål enligt artikel 167 i arbetsordningen genom att i punkt 4 ange dels att presidiet ”endast var behörigt att ompröva disciplinåtgärden i sig”, dels att en omprövning av huruvida beslutet angående mobbning var ”välgrundat” och de ”faktiska omständigheter” som låg till grund för beslutet att påföra en disciplinåtgärd inte omfattades av presidiets befogenheter.

129 I samma punkt 4 i sitt beslut medgav parlamentets presidium dock att det hade gjort en kontroll av att det förfarande som ledde till att beslutet angående mobbning fattades var rättsenligt.

130 Presidiet anförde att det, ”för att förfarandet för klagomål ska fungera väl, har ansett det lämpligt att endast kontrollera att konstaterandet av mobbningen skett under goda förhållanden och mer specifikt att det förfarande som följts inte var behäftat med ett uppenbart fel som kunde påverka lagenligheten av beslutet att ålägga en disciplinåtgärd”.

131 På samma sätt hävdade parlamentets presidium, i punkt 5 i sitt beslut, att förfarandet inte var behäftat med något fel som kunde påverka giltigheten av beslutet angående mobbning och det om disciplinåtgärden. Presidiet uttalade att det ”på denna grund ans[åg] att talmannens konstaterande av mobbningen … skett under goda förhållanden och att förfarandet inte var behäftat med något fel som kunde påverka giltigheten av beslutet att ålägga en disciplinåtgärd”.

132 Parlamentets presidium grundade således sitt beslut på en bedömning som, av de skäl som redovisats ovan i punkterna 91–114, stred mot principen om iakttagande av rätten till försvar.

133 Detta beslut ska således ogiltigförklaras på grund av åsidosättande av denna princip.

*4) Slutsats avseende ogiltighetstalan*

134 Mot bakgrund av det ovan anförda finner tribunalen, utan att det är nödvändigt att pröva vare sig de övriga invändningar som framförts inom ramen för den första grunden, sökandens övriga grunder, sökandens begäran om att inge bevisning eller begäran om åtgärder för processledning och bevisupptagning, att talmannens beslut angående mobbning, talmannens beslut om disciplinåtgärder och presidiets beslut ska ogiltigförklaras.

## C. Yrkandet om att den disciplinåtgärd som påförts i enlighet med artikel 166.4 a i arbetsordningen ska ersättas

135 I yrkandena i ansökan har sökanden i andra hand yrkat att tribunalen ska ”fastställa att den påförda disciplinåtgärden är orimlig och oproportionerlig” och ”ersätta den med den påföljd som föreskrivs i artikel 166.4 a i arbetsordningen”. Den påföljd som föreskrivs i sistnämnda bestämmelse är en reprimand.

136 Eftersom det yrkande som nämns i punkt 135 ovan är subsidiärt i förhållande till yrkandet om ogiltigförklaring och eftersom det har bifallits, saknas anledning att pröva detta yrkande.

## D. Yrkandet om skadestånd

### *1. Skadeståndstalan*

137 Sökanden har i sin ansökan yrkat att parlamentet ska förpliktas att betala ett belopp på 50 000 euro eller ett högre eller lägre belopp som tribunalen finner skäligt för talmannens och presidiets agerande. Den disciplinåtgärd som påförts sökanden har varit särskilt skadlig för henne på grund av dess orättvisa karaktär och på grund av att den har rapporterats av media inte bara inom parlamentet utan även i medlemsstaterna.

138 Sökanden har i sin replik angett att hon har lidit tre typer av skador, nämligen för det första en förmögenhetsskada till följd av förlusten av dagtraktamente under tolv dagar och på grund av att hon varit tvungen att nöja sig med en enda ackrediterad parlamentsassistent, för det andra en ideell skada till följd av försämringen av hennes anseende på grund av den påförda disciplinåtgärdens mediala betydelse och för det tredje en skada till följd av att hon uteslöts från Femstjärnerörelsen.

139 Parlamentet anser att detta yrkande i första hand ska avvisas och i andra hand ogillas.

140 Det ska inledningsvis påpekas att ersättning för förmögenhetsskada till följd av förlust av dagtraktamente under tolv dagar är en möjlig följd av att talmannens beslut om disciplinåtgärd och beslutet av parlamentets presidium ogiltigförklaras. Enligt artikel 266 första stycket FEUF är det den institution vars rättsakt har förklarats ogiltig som ska vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa domen om ogiltigförklaring. Enligt kompetensfördelningen mellan den rättsliga myndigheten och den administrativa myndigheten ankommer det på den institution vars rättsakt har förklarats ogiltig att avgöra vilka åtgärder som krävs för att följa en dom om ogiltigförklaring (se dom av den 5 september 2014, Éditions Odile Jacob/kommissionen, T-471/11, EU:T:2014:739, punkt 55 och där angiven rättspraxis).

141 Vad därefter gäller den omständigheten att sökanden var tvungen att nöja sig med att anlita en enda ackrediterad parlamentsassistent, konstaterar tribunalen att det inte är rättsstridigt för en institution att vidta åtgärder för att avlägsna personer som klagar på mobbning från den som anklagas för detta.

142 I övrigt avser sökandens yrkanden ersättning för ideell skada.

143 Enligt rättspraxis kan ogiltigförklaring av en rättsstridig rättsakt i sig utgöra en lämplig och i princip tillräcklig ersättning för all ideell skada som rättsakten kan ha orsakat (dom av den 9 juli 1987, Hochbaum och Rawes/kommissionen, 44/85, 77/85, 294/85 och 295/85, EU:C:1987:348, punkt 22, och dom av den 9 november 2004, Montalto/rådet, T-116/03, EU:T:2004:325, punkt 127), såvida sökandena inte visat att de har lidit en ideell skada som kan skiljas från den rättsstridighet som föranledde ogiltigförklaringen och som inte kan gottgöras fullt ut genom denna ogiltigförklaring (dom av den 31 maj 2018, Korwin-Mikke/parlamentet, T-352/17, EU:T:2018:319, punkt 78).

144 I förevarande fall ska en ogiltigförklaring av de angripna besluten anses vara tillräcklig, i synnerhet som tribunalens beslut avseende grunden om åsidosättande av principen om iakttagande av rätten till försvar inte rör frågan om huruvida mobbning förekommit eller inte.

145 Det kan tilläggas att sökanden inte har redogjort, i enlighet med de regler som är tillämpliga på processen i tribunalen, för de omständigheter som syftar till att fastställa parlamentets ansvar för den påstådda ideella skadan.

146 För att uppfylla kraven i artikel 76 d i rättegångsreglerna ska en ansökan om ersättning för skada som har påstås ha vållats av en unionsinstitution enligt fast rättspraxis innehålla uppgifter som gör det möjligt att fastställa vilket handlande sökanden lägger institutionen till last, skälen till att denne anser att det finns ett orsakssamband mellan detta handlande och den skada som denne påstår sig ha lidit samt arten och omfattningen av denna skada (se dom av den 20 juli 2017, ADR Center/kommissionen, T-644/14, EU:T:2017:533, punkt 66 och där angiven rättspraxis).

147 I förevarande fall har sökanden i ansökan inte angett vad ”vilket agerande från [parlamentets] talmans och presidiets ledamöters sida” som gett upphov till denna påstådda ideella skada och hur orsakssambandet såg ut mellan detta agerande och skadan. Sökanden har inte heller förklarat vilken skada hon personligen har lidit.

148 Dessutom ska, enligt artikel 85.1 i rättegångsreglerna, ”[d]en som vill ge in bevis eller inkomma med bevisuppgift … göra detta i samband med den första skriftväxlingen”.

149 I förevarande fall har sökanden inte lagt fram bevis för sin ideella skada i bilagan till ansökan, trots att denna föregick ansökan. De olika offentliggörandena skedde i oktober 2018, och beslutet att utesluta sökanden från partiet är daterat den 31 december 2018.

150 Enligt artikel 85.2 i rättegångsreglerna får parterna förvisso ”även i samband med repliken och dupliken ge in bevis eller inkomma med bevisuppgift, under förutsättning att de anger godtagbara skäl till att detta inte har gjorts tidigare”.

151 Det kan emellertid konstateras att sökanden inte har angett skälen till att den bevisning som hon lagt fram gavs in för sent.

152 Under dessa omständigheter ska skadeståndsyrkandet ogillas.

### *2. Övriga yrkanden om gottgörelse*

153 I punkt 63 i ansökan har sökanden yrkat att tribunalen ska ”förplikta parlamentet att vidta åtgärder för gottgörelse bestående i … att det avgörande som meddelas presenteras vid parlamentets plenarsammanträde … och i att information lämnas till de viktigaste informationsorganen, på parlamentets försorg och bekostnad … samt genom varje sådant informationsmeddelande som lämpar sig för att återställa sökandens rykte i den allmänna opinionen”. I ansökan har sökanden även yrkat att tribunalen ska förplikta talmannen att offentliggöra informationen om gottgörelsen vid ett plenarsammanträde.

154 Som parlamentet har understrukit kan unionsdomstolen inte utan att inkräkta på den administrativa myndighetens befogenheter rikta förelägganden till en unionsinstitution eller ett unionsorgan (se, för ett liknande resonemang, dom av den 15 januari 2019, HJ/EMA, T-881/16, ej publicerad, EU:T:2019:5, punkt 26 och där angiven rättspraxis).

155 Enligt rättspraxis innebär denna princip inte bara att yrkanden som framställts inom ramen för en talan om ogiltigförklaring om att den institution eller det organ som är svarande ska åläggas att vidta de åtgärder som krävs för att följa en dom om ogiltigförklaring ska avvisas – eftersom tribunalen inte är behörig att bifalla dessa inom ramen för en talan om ogiltigförklaring – utan den är i princip även tillämplig på en talan om gottgörelse där en sökande yrkar att en institution ska förpliktas att vidta bestämda åtgärder för att gottgöra en påstådd skada (se, för ett liknande resonemang, dom av den 15 januari 2019, HJ/EMA, T-881/16, ej publicerad, EU:T:2019:5, punkt 26 och där angiven rättspraxis).

156 Yrkandet om gottgörelse ska således ogillas i den del det avser att förplikta parlamentet att vidta åtgärder för gottgörelse bestående i ”att det avgörande som meddelas presenteras vid parlamentets plenarsammanträde … och i att information lämnas till de viktigaste informationsorganen, på parlamentets försorg och bekostnad … samt genom varje sådant informationsmeddelande som lämpar sig för att återställa sökandens rykte i den allmänna opinionen”.

## IV. Rättegångskostnader

157 Enligt artikel 134.1 i rättegångsreglerna ska tappande rättegångsdeltagare förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats.

158 Enligt artikel 134.2 i rättegångsreglerna ska tribunalen besluta om fördelningen av rättegångskostnaderna om det finns flera tappande rättegångsdeltagare.

159 Enligt artikel 135 i rättegångsreglerna får tribunalen, om så anses skäligt, undantagsvis besluta att en tappande rättegångsdeltagare – förutom att bära sina rättegångskostnader – endast delvis, eller inte alls, ska ersätta en annan deltagares rättegångskostnader.

160 I förevarande fall kräver skäligheten att parlamentet, trots att sökandens yrkande om gottgörelse har ogillats, ska förpliktas att bära sina rättegångskostnader och ersätta sökandens rättegångskostnader, eftersom parlamentet i huvudsak har tappat målet.

Mot denna bakgrund beslutar

TRIBUNALEN (fjärde avdelningen i utökad sammansättning)

följande:

1) **Beslutet av Europaparlamentets talman av den 2 oktober 2018 att kvalificera Giulia Mois uppträdande gentemot två av sina ackrediterade parlamentsassistenter som mobbning, beslutet av parlamentets talman av den 2 oktober 2018 att, som disciplinåtgärd för Giulia Mois uppträdande gentemot två av sina parlamentsassistenter, som kvalificerats som mobbning, frånta henne rätten till dagtraktamente i tolv dagar samt beslutet av parlamentets presidium av den 12 november 2018 angående det klagomål som Giulia Moi den 16 oktober 2018 gett in med stöd av artikel 167 i parlamentets arbetsordning ogiltigförklaras.**

2) **Talan ogillas i övrigt.**

3) **Parlamentet ska ersätta rättegångskostnaderna.**

Gervasoni Madise Nihoul

Frendo Martín y Pérez de Nanclares

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 3 februari 2021.

Underskrifter

[1] Enligt bestämmelserna om personuppgifter i tribunalens dömande verksamhet har justitiesekreteraren beslutat att en personuppgift ska utgå från den offentliga versionen och ersättas av angivandet [personuppgift